

REFLEKSIIVISYYS JA RESPONSIIVISUUS OIKEUDESSA 12.–14.3.2019, Lapin yliopisto

Abstrakti Pirjo Oinas

Onko ihmisarvolla päätepiste?

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää kuolleen ruumiin paikkaa ja ihmisarvoa oikeudellisessa systematiikassa. Tarkoituksena on systematisoida vainajan kohtelua koskevat säännökset siten, että ne kiinnittyvät tämänhetkiseen perus- ja ihmisoikeuskäsitykseen. Tutkimuskysymyksenä on kysymys siitä, onko kuollut ruumis oikeudellisessa systematiikassa objekti eli esine vai onko vainajalle osoitettavissa ihmisarvoon palautuvia itsenäisiä oikeuksia tai niihin rinnastettavia oikeudellisia etuja ja intressejä.

Vainajan kohteluun liittyviä kysymyksiä on aiemmin käsitelty lähinnä kuolemansyyn selvittämiseen, ihmisen kudosten ja elimien irrottamiseen liittyvän toiminnan sekä lääketieteellisen tutkimus- ja opetustoiminnan yhteydessä. Näkökulma on tällöin ollut lähinnä oikeuslääketieteellinen, lääketieteellinen tai moraalifilosofinen. Suunnitelman mukainen tutkimus on puolestaan perusmetodiltaan lainopillinen eli voimassaolevaa lainsäädäntöä systematisoiva ja tulkitseva. Perus- ja ihmisoikeusnäkökulman mukaanotto vaatii metodin laajentamista osittain myös teoreettisen lainopin ja oikeusteorian alueelle. Tutkimuksen tavoitteena on perus- ja ihmisoikeuslähtöisen systematisoinnin ja tulkinnan kautta selkiinnyttää vainajan oikeudellista asemaa. Lähestymistavan kautta on myös mahdollista saavuttaa laajempaa ymmärrystä yhteiskunnallisten arvojen ja moraalinormien merkityksestä oikeusnormien muodostumis- ja tulkintaprosessissa.